

Sociologie Românească

ISSN: 2668-1455 (print), ISSN: 1220-5389 (electronic)

SECULARIZAREA ȘI CAMUFLĂRILE SACRULUI.
EDITURA POLIROM, IAȘI, 2025. NICU GAVRILUȚĂ

Radu CARP

Sociologie Românească, 2025, vol. 23, Issue 2, pp. 264-266

<https://doi.org/10.33788/sr.23.2.15>

Published by:
Expert Projects Publishing House

On behalf of:
Research Institute for Quality of Life, Romanian Academy
and
Romanian Sociology Association

SECULARIZAREA ȘI CAMUFLĂRILE SACRULUI.

EDITURA POLIROM, IAȘI, 2025.

NICU GAVRILUȚĂ

Radu CARP¹

Abstract

The new book *Secularizarea și camuflările sacralului* [*Secularization and the Camouflages of the Sacred*] of Nicu Gavriluță is a very valuable contribution to the study of secularization in Romania, from an author that described so far very well how the sacred work in post-modern societies. The merit of this volume is that, by describing two faces of the same social aspect, secularization and the manifestation of the sacred, the author succeeded to show the interactions between them that cannot be seen without a deep knowledge of their mechanisms.

Keywords: desecularization, modernity, religion, sacred, secularization, society.

În peisajul academic actual din România, pare că tema secularizării a încetat să mai fie abordată, în ultima vreme fiind puține apariții editoriale compacte în acest sens. Din acest motiv, volumul recent apărut al lui Nicu Gavriluță intitulat *Secularizarea și camuflările sacralului* marchează o excepție care merită a fi semnalată.

Autorul pornește de la ideea potrivit căreia este dificil a da o definiție secularizării, deoarece acest fenomen „are o istorie lungă, complexă și tumultuoasă”. Cu toate acestea, orice analiză trebuie să pornească de la ideea că secularizarea derivă de la latinescul *saeculum*. Nicu Gavriluță nu descrie o unică teorie a secularizării, ci mai multe. Prima dintre acestea este teoria secularizării ca fiind o competiție între religie și societate, o teorie care îi aparține unui sociolog elvețian, Jörg Stolz. A doua este secularizarea văzută ca fiind produsul cererii și ofertei pe piața religioasă. A treia variantă este denumită de Nicu Gavriluță „teoria cuplajului destinal al modernității cu secularizarea”, iar potrivit acestei versiuni poți fi credincios fără a face parte formal dintr-o Biserică, conform argumentelor formulate de Danièle Hervieu-Léger, ceea ce înseamnă că declinul religiozității nu este același lucru cu respingerea religiei. Autorul prezintă în acest context mai multe controverse

¹ Facultatea de Științe Politice, Universitatea din București, București, ROMÂNIA.

E-mail: radu.carp@fspub.unibuc.ro.

privind secularizarea: există o corelație clară între urbanizare și secularizare? Ori între gradul de sărăcie și intensitatea vieții religioase? Legat de acest aspect, Nicu Gavriluță menționează teoria insecurității existențiale și contribuțiile lui Ronald Inglehart și Pippa Norris. În viziunea autorului, un factor decisiv pentru absența secularizării este frica de moarte, un sentiment „care nu dispare în ‚Paradisul’ modern al siguranței existențiale”, deoarece „mai mulți oameni au fost uciși în război în epoca modernă decât în cele anterioare”. Pentru prima dată în spațiul academic autohton, Nicu Gavriluță menționează teoria care face o legătură între secularizare și gradul de diversitate culturală, teorie care aparține lui Jorge Botelho Moniz. O altă teorie prezentată de autor este cea a teoriei secularizării ca fenomen multidimensional aflat în interconectivitate socială.

În logica acestui volum, după prezentarea teoriilor secularizării urmează un capitol care face legătura între secularizare și „privatizarea vieții religioase”. Autorul acordă mai puțină atenție fenomenului secularizării din România, fiind totuși menționate unele dintre cele mai importante contribuții la dezvoltarea acestei teme (Anca Manolescu, Lucian Cârlan, Mălina Voicu). Ideea principală a acestui capitol este, ca și în capitolul anterior, că secularizarea înțelegea ca abandon instituțional al Bisericii nu înseamnă și diminuarea sentimentului religios, așa cum sublinia autorul italian Sabino Acquaviva încă din 1991.

Al treilea capitol al acestui volum are ca obiect desecularizarea. Nicu Gavriluță pornește de la observația larg împărtășită în literatura de specialitate conform căreia modernizarea a fost însoțită de secularizare doar în anumite părți din lume, precum Europa (cu excepția părții de est). Astfel, afirmă autorul, „lumea de azi devine simultan mai seculară și mai religioasă”.

Un alt capitol important al acestui volum, cel de-al patrulea, tratează problema sacrului. Nicu Gavriluță justifică alegerea acestei teme deoarece consideră că trebuie lămurită disputa dacă omul contemporan este religios din naștere sau devine religios prin alegere. În orice caz, indiferent de răspuns, sacrul nu poate fi expulzat din viața cotidiană. Ar fi fost potrivit a se insista mai mult în acest context pe prezența sacrului în lume și pe percepția sacrului, pe de o parte, și secularizare, pe de altă parte. Nicu Gavriluță analizează tema sacrului pentru a ajunge la una dintre temele sale favorite, prezentată pe larg în contribuțiile sale anterioare: camuflarea sacrului în cultura de masă. Autorul lansează o teorie extrem de ofertantă, anume că spiritualitatea înlocuiește religiozitatea doar aparent, în realitate „religiozitatea autentică este întotdeauna saturată de spiritualitate”. O altă temă preferată a lui Nicu Gavriluță este ceea ce numește „bricolaj religios”, definit ca fiind „un amestec de credințe și practici religioase consacrate, oficiale, cu elemente de religiozitate populară”. Exemplele oferite de autor sunt extrem de sugestive: muzica în general, carnavalul de la Veneția, sărbătorile din sate maramureșene.

Sacrul poate fi camuflat și în alte domenii, așa cum ne prezintă autorul în al șaselea capitol: politică, noi tehnologii sau ideologii, dar și în timpul pandemiei. De asemenea, sacrul are legătură, în viziunea lui Nicu Gavriluță, și cu „transumanismul, postumanismul, extropianismul”.

Concluzia acestui volum este că „lumea văzută a socialului nu doar interacționează cu lumile nevăzute ale sacrului, ci acestea se condiționează reciproc”, ceea ce dă naștere unei „interconectivități sociale”. Aflăm abia la final cum vede autorul relația între secularizare și sacru: „secularizarea camuflează sensuri ale sacrului, iar desecularizarea favorizează anumite practici seculare”. Nicu Gavriluță lansează totodată o cale pentru continuarea acestei cercetări: secularizarea poate fi explicată prin „teoria complexității multidimensionale a faptului religios”, prezentată de Ioan Petru Culianu.

În concluzie, cel mai recent volum al prolificului autor în materie de studiu sociologic al religiei care este Nicu Gavriluță marchează un act de curaj: o introspecție pe un teren dificil, controversat și în plină evoluție al sociologiei religiilor. Meritul acestei cărți este de a fi oferit o sinteză în această materie, sinteză la care vor trebui să se raporteze de acum încolo toți cei care vor să abordeze în spațiul autohton acest subiect.